

Kohtulahendite kogumik

EUROOPA KOHTU MÄÄRUS (kümnes koda)

11. aprill 2019*

Eelotsusetaotlus – Ettevõtjate õigus – Hilinenud maksmisega võitlemine äritehingute puhul – Direktiiv 2011/7/EL – Artikkel 6 – Võlgade sissenõudmiskulude hüvitamine – Kindla summa ja mõistliku hüvitise maksmine – Enne kohtusse hagi esitamist advokaadi poole pöördumisega seotud kulude vähendamine kindlasummalise hüvitise võrra

Kohtuasjas C-131/18,

mille ese on ELTL artikli 267 alusel Bundesgerichtshofi (Saksamaa Liitvabariigi kõrgeim üldkohus) 18. jaanuari 2018. aasta otsusega esitatud eelotsusetaotlus, mis saabus Euroopa Kohtusse 19. veebruaril 2018, menetluses

Vanessa Gambietz

versus

Erika Ziegler,

EUROOPA KOHUS (kümnes koda),

koosseisus: koja president C. Lycourgos (ettekandja), kohtunikud E. Juhász ja M. Ilešič,

kohtujurist: G. Hogan,

kohtusekretär: A. Calot Escobar,

arvestades vastavalt Euroopa Kohtu kodukorra artiklile 99 pärast kohtujuristi ärakuulamist tehtud otsust lahendada kohtuasi põhistatud määrusega,

on teinud järgmise

määruse

- 1 Eelotsusetaotlus käsitleb Euroopa Parlamendi ja nõukogu 16. veebruari 2011. aasta direktiivi 2011/7/EL hilinenud maksmisega võitlemise kohta äritehingute puhul (ELT 2011, L 48, lk 1) artikli 6 lõike 3 tõlgendamist.
- 2 Taotlus on esitatud võla sissenõudmise menetluses, mille Vanessa Gambietz algatas Erika Ziegleri suhtes.

* Kohtumenetluse keel: saksa.

Õiguslik raamistik

3 Direktiivi 2011/7 põhjendustes 19 ja 20 on märgitud:

„(19) Võlausaldajad peavad saama hilinevad maksimisest tulenevate sissenõudmiskulude katmiseks õiglast hüvitist, mis motiveeriks makseviivitustest hoiduma. Sissenõudmiskulude hulka tuleks arvata ka halduskulude sissenõudmine ja hüvitis hilinevad maksimisega seotud sisekulude eest, mille suhtes tuleks käesolevas direktiivis sätestada kindel miinimumsumma, millele võib lisada viivise. Kindlasummalise hüvitise eesmärk peaks olema sissenõudmisega seotud haldus- ja sisekulude piiramine. Sissenõudmiskulude hüvitis tuleks kindlaks määrata, ilma et see piiraks siseriiklikke sätteid, mille kohaselt liikmesriigi kohus võib määrata võlausaldajale täiendava hüvitise, mis on seotud võlgniku hilinevad maksimisega.

(20) Lisaks õigusele nõuda sissenõudmisega seotud sisekulude hüvitamiseks kindel summa peaks võlausaldajal olema õigus nõuda hüvitist ka muude, võlgniku hilinevad maksimisega seotud sissenõudmiskulude eest. Niisuguste kulude hulka peaksid kuuluma eelkõige kulud, mis tekivad võlausaldajale seoses juristi või inkassoteenuse kasutamisega.“

4 Direktiivi artiklis 6 „Võlgade sissenõudmiskulude hüvitamine“ on sätestatud:

„1. Liikmesriigid tagavad, et kui artikli 3 või 4 kohaselt tuleb äritehingute puhul maksta viivist, on võlausaldajal õigus võlgnikult sisse nõuda minimaalne kindel summa 40 eurot.

2. Liikmesriigid tagavad, et lõikes 1 nimetatud kindel summa kuulub maksamisele ilma vastava meeldetuletuseta ja see on ette nähtud võlausaldajale tekkivate sissenõudmiskulude hüvitamiseks.

3. Võlausaldajal on õigus nõuda võlgnikult lisaks lõikes 1 osutatud kindlale summale kõnealust kindlat summat ületavate ja võlgniku hilinevad maksimisest tulenevate mis tahes sissenõudmiskulude mõistlikku hüvitamist. See võib hõlmata kulusid, mis on muu hulgas tekkinud seoses juristi või inkassofirma poole pöördumisega.“

Põhikohtuasi ja eelotsuse küsimus

5 V. Gambietz palus võlgnikult E. Zieglerilt välja mõista põhivõlg, tasumisele kuuluv viivis ning täiendavalt 112 eurot, mis koosnes esiteks Saksa tsiviilseadustiku (Bürgerliches Gesetzbuch, edaspidi „BGB“) § 288 lõike 5 esimeses lauses sätestatud 40 euro suurusest kindlast summast ja teiseks 72 euro suurusest advokaaditasust.

6 Amtsgericht Eilenburg (Eilenburgi esimese astme kohus, Saksamaa) rahuldab selle nõude, välja arvatud 40 euro suurust kindlat summat puudutavas osas, mistõttu põhikohtuasja hageja esitas selle otsuse peale apellatsioonkaebuse Landgericht Leipzigile (Leipzigigi apellatsioonikohus, Saksamaa). See kohus jättis apellatsioonkaebuse rahuldamata ja otsustas, et kõnealune kindel summa sisaldub BGB § 288 lõike 5 kolmanda lause kohaselt kohtueelse etapi advokaadikuludes.

7 Selle otsuse peale esitas põhikohtuasja hageja eelotsusetaotluse esitanud kohtule kassatsioonkaebuse.

8 Eelotsusetaotluse esitanud kohus märgib esiteks, et BGB § 288 lõike 5 kolmanda lause kohaselt sisaldub kindel summa 40 eurot, millele on hagejal õigus BGB § 288 lõike 5 esimese lause põhjal, kohtueelses etapis seoses nõude maksmapanemisega tekkinud advokaadikuludes summas 72 eurot.

9 Siiski kahtleb ta teiseks, kas BGB § 288 selline tõlgendus on kooskõlas direktiivi 2011/7 artikli 6 lõikega 3.

- 10 Sellega seoses kaldub eelotsusetaotluse esitanud kohus arvama, et ka nimetatud sätte kohaselt sisaldub kindel summa advokaadikuludes. Siiski märgib ta, et direktiivi 2011/7 põhjendused 19 ja 20 võivad viia vastupidise tõlgenduseni. Samuti võib juhul, kui kindel summa sisaldub võla sissenõudmisega seotud advokaadikuludes, juhtuda, et see kindel summa oleks valdavalt või täielikult ammendunud, mille tulemusel saaks võlausaldaja nõuda lõppkokkuvõttes üksnes kohtueelse etapi advokaadikuludele vastavat summat.
- 11 Neil asjaoludel otsustas Bundesgerichtshof (Saksamaa Liitvabariigi kõrgeim üldkohus) menetluse peatada ja esitada Euroopa Kohtule järgmise eelotsuse küsimuse:

„Kas [direktiivi 2011/7] artikli 6 lõiget 3 tuleb tõlgendada nii, et artikli 6 lõikes 1 märgitud kindel summa 40 eurot sisaldub õiguste kaitsega seotud välistes kuludes, mis tekkisid enne kohtumenetlust võlgniku hilenenud maksmise tõttu juristi poole pöördumisest, ja seega kuuluvad artikli 6 lõike 3 alusel hüvitamisele?“

Eelotsuse küsimuse analüüs

- 12 Eelotsusetaotluse esitanud kohus soovib oma küsimusega sisuliselt teada, kas direktiivi 2011/7 artikli 6 lõiget 3 tuleb tõlgendada nii, et selles sättes ette nähtud mõistlikku hüvitist tuleb vähendada 40 euro suuruse kindla summa võrra, millele võlausaldajal on õigus kõnealuse direktiivi artikli 6 lõike 1 alusel.
- 13 Euroopa Kohtu kodukorra artikkel 99 näeb ette, et kui Euroopa Kohtule esitatud eelotsuse küsimus on identne küsimusega, millele Euroopa Kohus on juba vastuse andnud, või kui küsimusele võib vastuse selgelt tuletada kohtupraktikast või kui esitatud küsimusele antav vastus ei tekita põhjendatud kahtlust, võib Euroopa Kohus igal ajal ettekandja-kohtuniku ettepanekul ja pärast kohtujuristi ärakuulamist lahendada kohtuasja põhistatud määrusega.
- 14 Käesolevas kohtuasjas esitatud eelotsusetaotluse puhul tuleb seda sätet kohaldada.
- 15 Direktiivi 2011/7 artikli 6 eesmärk on tagada, et võlausaldajale hüvitataks võla sissenõudmiskulud, kui selle direktiivi kohaselt tuleb maksta viivist. Selle artikli lõikes 1 on sätestatud, et võlausaldaja saab 40 euro suuruse kindla summa. Sama artikli lõike 3 kohaselt on võlausaldajal lisaks õigus nõuda kõnealust kindlat summat ületavate mis tahes sissenõudmiskulude mõistlikku hüvitamist.
- 16 Seega tuleneb direktiivi 2011/7 artikli 6 lõike 3 sõnastusest, et seal ette nähtud mõistliku hüvitamisega peetakse silmas kõiki sissenõudmiskulusid, mida ei ole võlausaldajale kindlasummalise hüvitise maksimisega nimetatud direktiivi artikli 6 lõike 1 alusel hüvitatud.
- 17 Pealegi on Euroopa Kohus 13. septembri 2018. aasta otsuse *Česká pojišťovna* (C-287/17, EU:C:2018:707) punktides 22–24 täpsustanud, et kasutades direktiivi 2011/7 artikli 6 lõikes 3 väljendit „kõnealust summat ületavad“, soovis liidu seadusandja rõhutada, et mõistlikku hüvitamist võib seega nõuda mis tahes sissenõudmiskulude puhul, mis on suuremad kui 40 eurot.
- 18 Kõnealuse sätte tekstist nähtub seega, et seal ette nähtud mõistlik hüvitamine hõlmab mis tahes kulusid, mida ei ole võlausaldajale direktiivi 2011/7 artikli 6 lõike 1 alusel makstud 40 euro suuruse kindla summaga juba hüvitatud.
- 19 Niisugust tõlgendust toetab ka direktiiviga 2011/7 taotletav eesmärk.

- 20 Direktiivi eesmärk on võidelda hilinevad maksimisega äritehingute puhul ning hilinevad maksimine on selle direktiivi põhjenduse 12 kohaselt lepingu rikkumine, mille muudavad võlgnike jaoks rahaliselt ahvatlevaks eelkõige hilinevad maksimise suhtes rakendatavad madalad või puuduvad viivisemäärad (16. veebruari 2017. aasta kohtuotsus IOS Finance EFC, C-555/14, EU:C:2017:121, punkt 24, ja 13. septembri 2018. aasta kohtuotsus Česká pojišťovna, C-287/17, EU:C:2018:707, punkt 25).
- 21 Sellest järeldub, et kõnealuse direktiivi eesmärk on kaitsta tõhusalt võlausaldajaid hilinevad maksimise eest. Selline kaitse peab pakkuma asjaomasele võlausaldajale tema poolt kantud sissenõudmiskulude võimalikult täielikku hüvitamist nii, et see motiveeriks maksimisega mitte hilineva (13. septembri 2018. aasta kohtuotsus Česká pojišťovna, C-287/17, EU:C:2018:707, punkt 26).
- 22 Kuna direktiivi 2011/7 artikli 6 lõikes 3 ette nähtud hüvitis peab aga olema mõistlik, ei tohi see katta asjaomaste kulude seda osa, mis on juba hüvitatud selle artikli lõikes 1 sätestatud 40 euro suuruse kindlasummalise hüvitisega, ega kulusid, mis konkreetse juhtumi kõiki asjaolusid arvesse võttes tunduvad ülemäärased (13. septembri 2018. aasta kohtuotsus Česká pojišťovna, C-287/17, EU:C:2018:707, punkt 30).
- 23 Olgu lisatud, et asjaolu, et mõistlik hüvitamine ei saa katta seda osa kuludest, mis on 40 euro suuruse kindla summaga juba hüvitatud, ei sea kahtluse alla direktiivi 2011/7 artiklis 6 ette nähtud hüvitamise hoiatavat mõju. See artikkel annab võlausaldajale nimelt igal juhul õiguse saada lisaks talle automaatselt makstavale 40 eurole mõistlikku hüvitist talle tekkinud lisakulude eest, vältides samas olukorda, kus samade sissenõudmiskulude eest makstakse topelthüvitist.
- 24 Sellest tulenevalt nähtub nii direktiivi 2011/7 artikli 6 sõnastusest kui ka direktiivi eesmärgist, et seda artiklit tuleb tõlgendada nii, et selle lõikes 3 ette nähtud mõistlik hüvitis võlausaldajale tekkinud sissenõudmiskulude eest tuleb arvutada nii, et sellest arvatakse maha sissenõudmiskulude summa, mis on juba kaetud sama artikli 1 alusel võlausaldajale makstud 40 euro suuruse kindlasummalise hüvitisega.
- 25 Liikmesriigi kohtute ülesanne on seega anda võlausaldajale mõistlik hüvitis direktiivi 2011/7 artikli 6 lõike 3 alusel, kui võlausaldajale tekkinud kõigi sissenõudmiskulude summa, mida liikmesriigi kohtud mõistlikuks peavad, on suurem kui 40 eurot ja kui sellest on maha arvatud juba kindla summana makstud 40 eurot.
- 26 Seda tõlgendust ei saa kahtluse alla seada ka direktiivi 2011/7 põhjendused 19 ja 20.
- 27 Nendest põhjendustest ei saa nimelt tuletada, et sissenõudmisega seotud „sisekulusid“ saab hüvitada üksnes 40 euro suuruse kindla summaga, samas kui muid sissenõudmiskulusid hüvitatakse direktiivi 2011/7 artikli 6 lõike 3 alusel autonoomselt (vt selle kohta 13. septembri 2018. aasta kohtuotsus Česká pojišťovna, C-287/17, EU:C:2018:707, punktid 34–37).
- 28 Pealegi ei ole liidu õigusakti preambulil mingil juhul õiguslikult siduvat jõudu ja sellele ei saa tugineda asjaomase akti sätetest kõrvalekaldumisel ega nende sätete tõlgendamisel ilmselgelt vastupidi nende sõnastusele (13. septembri 2018. aasta kohtuotsus Česká pojišťovna, C-287/17, EU:C:2018:707, punkt 33). Nagu eelotsusetaotluse esitanud kohus märkis, ei tee direktiivi 2011/7 artikkel 6 aga vahet sissenõudmisega seotud sisekulude ja muude sissenõudmiskulude vahel.
- 29 Eeltoodust lähtuvalt tuleb esitatud küsimusele vastata, et direktiivi 2011/7 artikli 6 lõiget 3 tuleb tõlgendada nii, et selles sättes ette nähtud mõistlikku hüvitist tuleb vähendada 40 euro suuruse kindla summa võrra, millele võlausaldajal on õigus kõnealuse direktiivi artikli 6 lõike 1 alusel.

Kohtukulud

- 30 Kuna põhikohtuasja poolte jaoks on käesolev menetlus eelotsusetaotluse esitanud kohtus pooleli oleva asja üks staadium, otsustab kohtukulude jaotuse liikmesriigi kohus. Euroopa Kohtule seisukohtade esitamisega seotud kulusid, välja arvatud poolte kohtukulud, ei hüvitata.

Esitatud põhjendustest lähtudes Euroopa Kohus (kümnes koda) otsustab:

Euroopa Parlamendi ja nõukogu 16. veebruari 2011. aasta direktiivi 2011/7/EL hilinevad maksimisega võitlemise kohta äritehingute puhul artikli 6 lõiget 3 tuleb tõlgendada nii, et selles sättes ette nähtud mõistlikku hüvitist tuleb vähendada 40 euro suuruse kindla summa võrra, millele võlausaldajal on õigus kõnealuse direktiivi artikli 6 lõike 1 alusel.

Allkirjad